

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและสัญญาณในโลกของละครเรื่อง “เมีย 2018 รักเลือกได้”

The Power Relations and Signs in TV Drama “Wife 2018”

สายวรุณ สุนทรโรทก*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและสัญญาณในโลกของละครโทรทัศน์เรื่อง “เมีย 2018 รักเลือกได้” โดยใช้แนวคิดสตรีนิยม รวมทั้งกลวิธีของการสร้างเรื่องเล่าเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่า ละครเรื่อง “เมีย 2018 รักเลือกได้” ได้เค้าโครงเรื่องจากละครที่มีชื่อเสียงของประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) เรื่อง “สงครามรัก สงครามชีวิต The Fierce Wife” ละครฉบับไทยก็ได้รับกระแสความนิยมอย่างสูงเช่นกัน ทั้งนี้เพราะบทที่กระชับมีสัญญาณที่ซ่อนความหมายที่ลึกซึ้งคมคายและดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว จุดเด่นของเรื่องมุ่งนำเสนอความสัมพันธ์เชิงอำนาจของหญิงและชายในบทบาทของผู้นำครอบครัว เมื่อฝ่ายชายละเมิดต่อหน้าที่การเป็นสามีที่ดีด้วยการนอกใจภรรยา บทบาทของผู้นำครอบครัวก็เปลี่ยนไปเป็นการช่วงชิงอำนาจให้เป็นฝ่ายที่เหนือกว่าและมีผลในการต่อรองอำนาจนั้น ดังที่ภรรยาผู้เคยอยู่ใต้อำนาจของสามีก็ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และความคิดเลือกที่จะมีชีวิตอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของชาย และหญิงผู้มาทีหลัง สถานภาพของความเป็นครอบครัวจึงสั่นคลอนและเกิดการสูญเสียความสุขอย่างสมบูรณ์ในที่สุด บทบาทของสื่อสาธารณะที่ปรากฏในเรื่องแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องและต่อรองอำนาจมากขึ้น แม้ว่าละครเรื่องนี้จะดัดแปลงองค์ประกอบบางส่วนให้เข้ากับบริบทของสังคมไทยแล้วก็ตามแต่ละครยังคงเก็บสัญญาณที่ปรากฏในละครไต้หวันเอาไว้อย่างมีนัยยะสำคัญ

คำสำคัญ: เมีย 2018 , ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ , สัญญาณ, ละครโทรทัศน์, The Fierce Wife

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
saiwaroon@hotmail.com

Abstract

This research article aims to analyze the power relations and signs found in the TV drama “Wife 2018” using feminism and narrative strategies as the conceptual framework.

Research findings revealed that “Wife 2018” was remade from the Taiwanese TV drama entitled “The Fierce Wife”, and it has also been very popular due to the fast pace of the story development. The drama highlights the power relations between men and women as a family leader. When a man violates his obligations to his wife by committing adultery, his role as the family leader is manipulated for his dominance and power. As a result, the wife whom once was under her husband’s control changes her behavior and mindset; she chooses to live independently and set herself free from her husband’s and his mistress’ manipulation. This finally results in a broken marriage and complete loss of happiness in the family. The role of the mass media in this TV drama also demonstrates their influence as a tool for power negotiation. Although this drama was adapted to the Thai social context, its original symbolic message was significantly maintained and conveyed.

Keywords: Wife 2018, Power Relations, Sign, TV Dramas, The Fierce Wife

บทนำ

ปัจจุบันนี้โทรทัศน์เป็นปัจจัยที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อคนในสังคมมากกว่าแต่ก่อน สื่อโทรทัศน์มีส่วนสำคัญในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมทั้งทัศนคติและการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม นอกจากวัตถุประสงค์สำคัญของสื่อโทรทัศน์ที่นำเสนอข่าวสารและความรู้แล้ว โทรทัศน์ยังเสนอความบันเทิงอย่างหลากหลาย ละครที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ไม่เพียงมีบทบาทในด้านให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมเท่านั้น แต่ยังเป็นกระจกสะท้อนภาพสังคมที่เกิดขึ้น นำเสนอความคิดและการดำเนินชีวิตที่นับเป็นภาพแทนของคนในสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

เหตุผลที่คนรับชมละครทางโทรทัศน์นั้นมีหลายประการ ดังที่สมสุข หินวิมาน (2545) ได้สรุปไว้ว่าผู้ชมละครโทรทัศน์มีหลายเหตุผลในการชื่นชอบละคร ได้แก่ ชมละครเพื่อหลีกเลี่ยงไปจากชีวิตประจำวันที่น่าเบื่อหน่าย หรือเพื่อทดแทนบางอย่างในใจที่ขาดหายไป หรือเพื่อลดทอนความขัดแย้งในโลกของความจริง หรืออาจเพื่อต้องการค้นหาเพื่อนในจินตนาการ และสุดท้ายอาจชมละครเพื่อการชบชบิบินินทาและสร้างชุมชนทางสังคมขึ้นมาด้วยจุดมุ่งหมายหรือการสื่อความในเรื่องเดียวกัน

“เมีย 2018 รักเลือกได้” เป็นละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์เสรีช่อง ONE 31 ตั้งแต่วันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ถึง สิงหาคม 2561 เขียนบทโทรทัศน์โดย เนปาลี (วรรณภา วีระวรรณ) เดิมตั้งชื่อเรื่อง สงครามรัก ตามลิขสิทธิ์ที่ได้จากเรื่อง The Fierce Wife สงครามรัก สงครามชีวิต จากละครโทรทัศน์ของประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ต่อมาเปลี่ยนเป็น “เมีย 2018 รักเลือกได้” กำกับการแสดงโดย สันต์ ศรีแก้วหล่อ ละครเรื่องนี้ ดำเนินตามเค้าโครงละครโทรทัศน์ของไต้หวัน เรื่อง “สงครามรัก สงครามชีวิต The Fierce Wife” ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีในกลุ่มผู้ชมละครด้วยกัน ทั้งฉบับของไต้หวันและของไทย ละครเรื่องนี้นับว่าประสบความสำเร็จในการสร้างชุมชนของกลุ่มผู้ชมละครดังที่มีการอ้างถึงในสื่อสาธารณะจนเป็นที่กล่าวขานกันทั่วไป และมีผู้ชมละครมากขึ้นตามลำดับในแต่ละตอนที่ออกอากาศ (<https://www.tvdigitalwatch.com/25-rating-week23-29july2561/>)

เนื้อเรื่องของละครกล่าวถึงอรุณาแต่งงานกับธาดา หัวหน้าฝ่ายขายของบริษัทใหญ่แห่งหนึ่งผู้มีอนาคตไกลหลังแต่งงานเธอตัดสินใจลาออกจากงานประจำมาเป็นแม่บ้านและได้ให้กำเนิดบุตรสาวคนหนึ่งชื่อนุตา เธอใช้ชีวิตกันสามคนพ่อแม่ลูกอย่างมีความสุข วันหนึ่งกันยา ญาติพี่น้องของอรุณากลับจากต่างประเทศกะทันหัน และมาขออาศัยในบ้าน อรุณาคิดถึงบุญคุณที่ครอบครัวของกันยาเคยช่วยเหลือ จึงรับไว้ให้อยู่ชั่วคราว ต่อมาเธอแอบรู้ว่ากันยามีความสัมพันธ์กับธาดา เธอขอให้กันยาออกจากบ้าน ธาดาจึงพากันยามาเช่าคอนโดมิเนียม ในที่สุดเธอกับอรุณาย้ายมาด้วยกัน อรุณากลับมาใช้ชีวิตเป็นสาวทำงานเต็มเวลาอีกครั้ง ด้วยความช่วยเหลือของวศิน เจ้านายของธารี ผู้เป็นน้องสาวของธาดาและเป็นเพื่อนแท้ อรุณาเปลี่ยนรูปแบบให้ทันสมัย สวยงามมีความเชื่อมั่นในตัวเองและพร้อมทำงานออกสื่อ ทำให้มีผู้คนรู้จักเธอมากขึ้นจนมีชื่อเสียงและมีผู้ติดตามในสื่อสาธารณะ ในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไป อรุณาเห็นความจริงใจของวศินจึงตอบรับรักเขา และก้าวเข้าสู่สถานะเมียอีกครั้ง

จากเรื่องย่อข้างต้น แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในแง่ที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งเกิดจากความคิดที่ว่า อำนาจเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้น มีทั้งอำนาจเชิงลบหรือทำลาย เช่น การใช้กำลังบังคับ คุกคาม ชู่เชิญ อำนาจในลักษณะนี้ คนไทยเรียกว่า “พระเดช” และอำนาจเชิงบวก ที่มีลักษณะละมุนละม่อม อ่อนหวาน และสร้างสรรค์ คนไทยเรียกว่า “พระคุณ” การทำความเข้าใจเรื่องอำนาจ จึงต้องศึกษากระบวนการสร้างอำนาจ ในละครเรื่องนี้ เป็นการใช้อำนาจที่เกิดจากเพศและเพศภาวะ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการอธิบายความสัมพันธ์หญิงชายที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง

การศึกษาคำนี้ มุ่งให้ความสนใจเรื่องความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และความรุนแรงในครอบครัว ที่มีทั้งความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจโดยใช้มุมมองแบบสตรีนิยม ซึ่งใช้สตรีเป็นศูนย์กลางของการศึกษา แนวทางของนักสตรีนิยมเห็นว่า ครอบครัวที่ว่าเป็นเรื่องส่วนตัวนั้น แท้จริงเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจ ซึ่งมักเป็นการใช้อำนาจของผู้ชายกระทำต่อผู้หญิง โครงสร้างอำนาจชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ที่แทรกซึมอยู่ในสังคม ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันกับผู้หญิงทั้งในพื้นที่สังคมทั่วไปเห็นว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัว เช่น ในบ้าน ในห้องนอน ในครอบครัว ทำให้ไม่เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ซ้อนทับกันอย่างซับซ้อนประเด็นสำคัญของการศึกษาจึงมุ่งไปที่การทำร้ายทางเพศของผู้หญิงในครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัว และเพศวิถีที่ชายมีอำนาจเหนือหญิง รวมทั้งการควบคุมกดขี่หญิงด้วยอุดมการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในพื้นที่ครอบครัวในสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์

การใช้อำนาจต่อรองในพื้นที่ครอบครัว

ภาพรวมของละครเรื่องนี้หากมองอย่างผิวเผินจะเหมือนเป็นละครที่น่าเสนอเนื้อหาในวังวนของการชิงรักหักสวาทระหว่างฝ่ายชายกับฝ่ายหญิง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จะเห็นว่าละครได้นำเสนอการความสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัวที่ฝ่ายชายมีเหนือกว่าฝ่ายหญิง ฝ่ายชายทำงานนอกบ้าน ในขณะที่อรุณาเป็นแม่บ้าน ดึงในตอนเปิดเรื่องเมื่อนาฬิกาปลุกดังขึ้น อรุณาตื่นขึ้นเพื่อเตรียมอาหารเช้าให้สามีและลูก อรุณาเป็นภาพแทนของหญิงที่อยู่ภายใต้มายาคติของความเป็นแม่บ้าน ที่ทำหน้าที่ของเมียและแม่อย่างไม่ขาดตกบกพร่องตามวาทกรรมการเป็น “ข้างเท้าหลัง” ของสามี รวมทั้งการเป็นลูกสะใภ้ที่ดี ซึ่งต้องไปไหว้เจ้าตามคำสั่งของแม่สามี เพื่อให้สามีมีหน้าที่การงานที่ดี

กันยาผู้เป็นลูกพี่ลูกน้องที่เพิ่งกลับจากต่างประเทศจะมาอาศัยในบ้าน อรุณาก็ขออนุญาตสามีก่อน ทำให้กันยาเข้าใจว่าอำนาจของครอบครัวนี้อยู่ธาดาซึ่งหาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียว สามีจึงเป็นทุกอย่างในชีวิตของเธอ เห็นได้ชัดในตอนที่เราออกข่าวในงานสัมมนาของบริษัทที่เธอเพิ่งเข้าทำงานว่า “อยากให้สามีมีหน้าที่การงานที่ดีอยากให้ลูกเรียนเก่ง มีสุขภาพดีเพราะเขาป่วยง่าย” อรุณาสรุปว่า “ฉันก็เป็นแค่แม่บ้านธรรมดาคนหนึ่ง” (ตอนที่ 10)

เมื่ออรุณารู้ว่าธาดามีความสัมพันธ์กับกันยา เธอกล่าวกับธาริพร้อมกับร้องไห้คร่ำครวญว่า “ที่ฉันทำ ที่ฉันเป็นรูปร่างหน้าตา บ้านช่องที่ดูแล กับข้าว ของว่าง ขนม น้ำผลไม้ เสื้อผ้าที่ซักรีดอย่างตั้งใจ ทำทุกอย่างตั้งแต่ต้นจนหลัง ที่ทำไปทั้งหมด มันไม่พอ ...ถามว่าเบื่อมั้ย ฉันเบื่อกมาก” แม้แต่เรื่องบนเตียงเธอพูดแทนผู้หญิงที่เป็นเมียว่า “เวลามีเซ็กส์กัน เขารู้ไหมคะเรามัย ว่า 1 2 3 คืออะไร บางวันทั้งเบื่อก ทั้งเหนื่อย แต่ก็ยอม ต้องหน้าที่เมียไม่ให้บกพร่อง แต่จะให้เอาเวลาที่ไหนไปสวายไปหอม

...ของมันเคยเห็นเคยได้ ต่อให้ดีแค่ไหน มันก็ไม่พอ” (ตอนที่ 12) บทสนทนานี้เป็นเหมือนข้อสรุปว่า วาทกรรมของการเป็นเมียและแม่ จำยอมต้องทำทุกอย่างเพื่อครอบครัวแต่เพียงอย่างเดียว และไม่อาจสร้างคุณค่าใดๆ เพราะไม่ได้สร้างคุณค่าในด้านเศรษฐกิจเป็นประการสำคัญ

คำพูดของอรุณาจะเห็นว่าเธอถูกกระทำจากสามี ซึ่งแสดงอำนาจเหนือกว่าทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ภายใต้กรอบของคำว่าหน้าที่ของคำว่าเมียและแม่ของลูก อำนาจนั้นเป็นแนวคิดพื้นฐานใน หน่วยที่เล็กที่สุดคือครอบครัว การชิงความมีอำนาจในการดำเนินชีวิตประจำวันอาจเกิดขึ้นอย่างไม่ทัน สังเกต ความได้เปรียบเสียเปรียบ หรือการมีบทบาทเป็นผู้เหนือกว่าถือเป็นการแสดงอำนาจของบุคคล ผู้มีอำนาจที่แสดงออกจะสัมพันธ์กับการยกย่องหรือยอมรับการมีอำนาจของบุคคลนั้นด้วยเช่นกัน

การต่อรองอำนาจระหว่างสามีและภรรยา จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่แต่ละฝ่ายจะผลัดกัน เป็นฝ่ายควบคุมสถานการณ์ด้วยการจัดการบางอย่างเพื่อให้สถานการณ์นั้นกลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยเร็วที่สุด ในกรณีของอรุณา เธอยอมให้ธาดาเป็นผู้นำครอบครัว ด้วยการผลักตนเองกลับเข้าสู่พื้นที่ ในครัว อรุณาพลาดที่ปล่อยให้กันยาเข้ามามีบทบาทในพื้นที่ที่เป็นของธาดา นั่นคือยกห้องทำงานของ ธาดาให้เป็นห้องนอนชั่วคราวของกันยา การเปิดโอกาสให้กันยาเข้าครอบครองพื้นที่ของธาดานี้เอง เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้กันยาครอบครองธาดาในที่สุด

การใช้อำนาจก่อให้เกิดพฤติกรรมทางด้านบวกและด้านลบว่า ผู้ที่ครอบครองอำนาจมักมี พฤติกรรมในเชิงรุก เช่น มีพลังงานมากขึ้น กระฉับกระเฉงขึ้น แสวงหาโอกาสใหม่ๆ อยู่เสมอ มักจะใช้ อำนาจที่มีในการให้รางวัลมากกว่าทำโทษ รวมไปถึงการมองโลกในแง่ดีด้วย นอกจากนี้ อำนาจยัง สัมพันธ์กับผลในทางจิตวิทยาอีกด้วย ทำให้มีอารมณ์ในด้านบวก ความสุข ความพอใจ และความรู้สึก รักมากยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม เมื่อบุคคลมีอำนาจและได้ลงใช้อำนาจแล้ว อัตรการใช้อำนาจของ เขาก็มักจะมีความถี่และบ่อยครั้งเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (สมคิด พุทธศรี 2557, ออนไลน์)ประเด็นนี้สอดคล้อง กับที่สุชาติ เจ้านายของธาดา วิเคราะห์สถานการณ์ระหว่างธาดากับกันยามุนินให้สุชาติเตือนสติธาดา สุชาติกล่าวว่า “เรื่องแบบนี้เตือนกันได้ทีไหน ถ้าเขาโง่งที่เสี่ยงแล้ว อะไรก็ไม่มีประโยชน์ทั้งนั้น” มุนินคิดว่าถึงอรุณาจะจับได้ว่าสามีนอกใจ แต่ผู้หญิงอย่างอรุณาก็ทำได้เพียงยอมอยู่ใต้อำนาจของ สามีอย่างที่เคยเป็นเท่านั้น แต่สุชาติคิดต่างดังที่แย้งว่า “มีผู้หญิงที่เจียบและยอม แต่จะมีความอดทน และความยืดหยุ่นสูง เมื่อไหร่ที่เขาพูดหรือทำอะไรสักอย่าง น่ากลัวมากเลยบอก”(ตอนที่ 10) ข้อความนี้ทำให้เห็นว่าเมื่อฝ่ายหนึ่งถูกกดขี่มากเข้า ก็อาจจะเกิดการช่วงชิงอำนาจมาเป็นของตนได้ไม่ ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย

เมื่อพิจารณาการใช้อำนาจกับพฤติกรรมทางเพศ จะพบว่า การมีอำนาจมากขึ้นอาจนำไปสู่ พฤติกรรมทางเพศที่เกิดเป็นความรุนแรงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้อำนาจเพื่อข่มขู่ทางเพศ ที่สำคัญคือ อำนาจอาจส่งผลถึงขั้นที่ทำให้ผู้มีอำนาจนั้นลดทอนความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น ผู้มีอำนาจจึงมักใช้อำนาจของตนในการกีดกัน กดทับ บังคับ ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจของตนได้ (สมคิด พุทธศรี 2557, ออนไลน์) ดังในตอนี่ 7 ธาดาใช้อำนาจของการเป็นสามีแสดงความต้องการทางเพศเมื่อเขา จินตนาการถึงท่าทางที่ยั่ววนของกันยา เขาแสดงอารมณ์เพศกับอรุณาขณะที่เธอไม่พร้อม ธาดาเห็น ภาพในจิตว่าเขากำลังมีความสัมพันธ์ทางเพศกับกันยา แต่อรุณากลับรู้สึกเหมือนตนถูกกระทำร้าย อย่างรุนแรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ท่าที่แข็งขืนของเธอไม่ได้ช่วยให้ธาดาระงับความต้องการได้จน

เธอเริ่มงุนงงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเธอกับสามี ในลักษณะที่แปลกไปจากแต่ก่อน ความงุนงงและเจ็บปวด ทำให้เกิดความคับแค้นจนกระทั่งเธอต้องร้องไห้ออกมาอย่างสุดกลั้น

ความปกติสุขในครอบครัวจะเกิดขึ้นได้เมื่อสามีและภรรยาสลับกันมีอำนาจและใช้อำนาจให้เกิดประสิทธิผลและมีความชอบธรรม คุณสมบัติของความชอบธรรม คือ ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจที่ชอบธรรมนั้นจะยอมรับอำนาจนั้นอย่างสมัครใจมากกว่าที่จะเกิดจากความกลัวที่จะถูกทำโทษ ถ้าความสัมพันธ์ของอำนาจนั้นเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของความชอบธรรมแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอำนาจและผู้อยู่ใต้อำนาจก็จะเป็นไปได้ด้วยดีแต่เมื่อมีบุคคลที่สามเข้ามาแทรก และพยายามจะเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นครอบครัวย่อมเกิดปัญหา ดังในตอนที่ 2 กันยาเห็นร่องเท้าที่ธาดาซื้อให้อรุณา เธอถือวิสาสะขอลองสวมใส่ ธาดาก็เห็นว่ากันยาเป็นน้องของอรุณาจึงไม่ว่ากล่าว การกระทำนี้ถือได้ว่าเป็นการละเมิดอำนาจทั้งธาดาและอรุณา เมื่ออยู่ลำพังกันยาก็นำร่องเท้าคู่นี้มาสวมใส่เล่น ทำให้อรุณาโกรธกันยามาก เพราะถือว่าเธอถูกทำร้ายอำนาจในพื้นที่ส่วนตัว(ร่องเท้า)ของเธอ ในที่สุดอรุณาต้องยอมสูญเสียอำนาจนี้ไปเมื่อเห็นกันยาสวมใส่ร่องเท้าคู่นี้ไปสมัครงานเพราะธาดาอนุญาตให้กันยาใส่ได้

เมื่อกันยาถูกพี่สาวขับไล่ออกจากบ้านธาดาเลือกเช่าคอนโดมิเนียมให้เป็นพื้นที่เล็กๆ ระหว่างเขากับกันยา และยกบ้านให้เป็นพื้นที่ของอรุณากับนุดาไปทั้งหมด การช่วงชิงพื้นที่ที่เป็นการแสดงอำนาจน่าจะไม่มีเกิดขึ้นอีกถ้าต่างคนต่างอยู่ แต่กันยาก็ไม่ยอมรับการตกเป็น “เมียน้อง” ของธาดา เธอจึงพยายามที่จะแสดงตัวตนและเรียกร้องความสนใจจากอรุณาตลอดเวลา

อำนาจที่มากับความรุนแรง

ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจนั้น มักปรากฏว่ามีการใช้ความรุนแรงเพื่อช่วงชิงการเป็นฝ่ายมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการปะทะกันระหว่างสามีกับภรรยา หรือระหว่างภรรยาทั้งสองคนหรืออาจจะระหว่างบุคคลสองฝ่ายที่มีสถานะทางสังคมแตกต่างกัน เช่นเจ้านายกับลูกน้องก็ได้ ความรุนแรงในที่นี้ หมายถึงการใช้กำลังหรือพลังปะทะระหว่างฝ่ายคู่ตรงข้ามโดยเจตนาที่จะก่อพฤติกรรมนั้น ทั้งด้านการกระทบกระทั่งทางร่างกาย การปะทะทางวาจา ตอบโต้เชือดเฉือนด้วยถ้อยคำ และการปะทะทางด้านจิตใจ ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียใจ ซึ่งแสดงออกด้วยการร้องไห้ หรือเกิดความทุกข์ทรมานใจ

การใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ตรงข้ามเป็นกลวิธีที่ละครเรื่องนี้ใช้แทบตลอดทั้งเรื่อง ดังที่ปรากฏฉากการใช้กำลังปะทะหลายตอน ความรุนแรงเป็นผลจากความต้องการเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่า ดังที่กันยาใช้วิธีเผชิญหน้า เดินเข้าหา ประชิดตัวแบบตาต่อตา ฟันต่อฟันเล็บจิกกดจับแขน ผลัก และกระแทกอรุณาหลายครั้ง เพื่อแสดงว่าตนสามารถทำร้ายตอบโต้ต่อพี่สาวได้ตามอำเภอใจ แรกๆ อรุณารู้สึกตกใจในอากัปกิริยาที่ก้าวร้าวอย่างรุนแรงของน้อง ในตอนที่อรุณาต่อว่า “นี่เธอทำอะไร นี่มันห้องนอนของพี่นะ แล้วทำไมเอารองเท้าของพี่มาใส่แบบนี้ ... ไม่ได้สิ ทำไมไม่มีมารยาทแบบนี้ ไม่ว่าเธอจะอยู่กับใคร ต่อให้เป็นพี่เป็นน้องกัน เธอก็ทำแบบนี้ไม่ได้ ของส่วนตัว ห้องส่วนตัวของของใครใครเขาก็หวง...” กันยาโกรธจึงแสดงท่าทีความรุนแรงออกมาว่า “ทำไมๆๆๆทำไมไม่มีใครรักกันยาเลย”

ในตอนที16 ธาดาแยกกันอยู่กับอรุณา แต่เขาไปขอให้เธอไปงานเลี้ยงในฐานะภรรยาของเขา เธอไปงานเลี้ยงของบริษัทด้วยรูปโฉมใหม่ แต่งหน้าทำผมแปลกตา รถยนต์โก้หรูป้ายแดง ทำให้เจ้านาย และเพื่อนร่วมงานของธาดาชื่นชมอรุณา จนกระทั่งกันยารู้สึกด้อยค่า เมื่อมีโอกาสกันยาก็ใช้ ความรุนแรงคุกคามอรุณาด้วยการต้อนเข้ามูม แต่เธอรู้จักกันยามากขึ้น จึงได้กลับด้วยการปลักกันยา ออกไปให้ห่างตัว และก้าวออกจากกรถูกต้อนเข้ามูมพร้อมและบทสนทนาที่ทำให้กันยาสะอึกและ โกรธที่ว่า

อรุณา (ชุด) ไม่ไปไหนหรอกันยา

กันยา ของดี เขามีไว้โชว์คะพี่ณา

อรุณา ของดี เขามีไว้เก็บเป็นที่ตะหาก

กันยา ที่ไหนหรอคะ บนหิ้งนะหรอ ไม่เอาดีกว่า จะทำอะไรที่เนี่ย ต้องจุดธูปเรียก
วันนี้โดนไปก็ดอกหรอคะ ถึงมาได้

อรุณา เขาไม่ได้จุดธูปเรียกหรอคะแต่เขาไปขอร้องดีๆ ตะหาก เขาไปขอร้องให้พี่มาเดิน
ข้างๆ เขา ในฐานะภรรยาที่ถูกต้อนต้งตามกฎหมาย ที่สังคมยอมรับ

กันยา เหมือนเมียกเด็กหรอ หลอมๆ ลอยๆ เขามีไว้เฝ้านะคะพี่ณา

อรุณา (หัวเราะ) เอาจริงนะกันยา ถ้าพี่แซ่บได้เบอร์เนี่ย พี่เอาผ้าที่คืนได้ไม่ยากหรอ แต่
สิ่งที่กันยาทำอยู่นี้ก็ไม่ยากหรอ มันแค่เลว(กันยาจับจิกแขนอรุณา และดันตัวอรุณาไปชิด

ผนังห้อง)แต่อะไรที่พี่คายไปแล้ว พี่ก็ไม่คิดจะเก็บเอามากินอีกหรอ แต่ถ้ากันยาหิว

กันยาอยากกินก็กินเถอะ ถ้าพี่เป็นเมียกเด็กจริงๆ กันยาก็คงจะเป็นเปรต ที่ขอกิน

ผ้าขาวบ้านไปวันๆ นั่นแหละ (อรุณาใช้แขนดันกันยาออกไปให้พ้นทาง) ...อ้อ แล้วที่

ใส่อยู่นี้มันไม่โอเคนะกันยา (ยิ้ม..แล้วเดินจากไป) (ตอนที่ 16)

บทสนทนาข้างต้น แสดงการให้เห็นการช่วงชิงที่จะมีอำนาจของแต่ละฝ่ายด้วยการใช้
ความรุนแรงทั้งทำที ผลัก จับข้อศอก และใช้วาจาเชือดเฉือนกันให้อีกฝ่ายเจ็บใจเสียใจ พร้อมกันนั้นก็
ใช้ความเหนียวหนืดทางร่างกายข่มขู่ให้อีกฝ่ายกลัวเกรง แต่อรุณาแสดงออกชัดเจนว่าในงานเลี้ยงค่ำคืน
นี้ เธอเป็นดาวเด่นที่ทุกคนชื่นชม ทั้งรถ ทั้งเสื้อผ้าหน้าผมที่ลงตัวและได้รับการยอมรับมากกว่ากันยา
อรุณาจึงไม่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจการข่มขู่คุกคามของกันยาอีกต่อไป

กันยามักใช้วิธีทำร้ายตัวเองเพื่อเรียกร้องความสนใจจากธาดา ไม่ให้กลับไปหาภรรยาและลูก
เธอทำหลายอย่างเพื่อประชด เพื่อเรียกร้องความสนใจและความรับผิดชอบจากธาดา เช่น กรีดข้อมือ
กระโดดลงจากรถมอเตอร์ไซค์ให้บาดเจ็บ หรือการกรีดร้องถอดเสื้อผ้าต่อหน้าผู้อื่น เพื่อแย่งชิงความ
สนใจที่คนอื่นมีให้ออรุณามาเป็นของตน กันยาจะแสดงความผิดปกติทางจิตด้วยการเขวี้ยงข้าวของ
แตกเสียดกรีดร้องต่อเนื่องเป็นการระบายอารมณ์ เมื่อธาดาได้เห็นอาการของกันยา ซึ่งเป็นตอนที่
กันยารู้สึกว่าตนพ่ายแพ้ต่ออรุณาอย่างราบคาบ ธาดารู้สึกตกใจและสับสนที่กันยาคูมีอาการเจ็บป่วย
ทางจิตเกินกว่าจะเยียวยาและรู้สึกได้ว่าครั้งนี้ ตนเองได้ทำผิดพลาดอย่างมหันต์ที่เข้าไปพัวพันกับหญิง
คนอื่นอย่างไม่เห็นหนทางแก้ไข

เมื่อกันยาไม่อาจเรียกร้องหรือกระทำการที่เป็นการตอบโต้อรุณาได้อีกเธอก็จึงลักพาลูกสาวของอรุณาด้วยการไปรับที่โรงเรียนและพาตัวไปซ่อนเพื่อให้ทุกคนออกตามหา เมื่ออรุณาตามตัวจนพบลูกสาว ซึ่งกำลังร้องไห้จะกลับบ้าน อรุณาโกรธมาก และเธอเดินเข้าหากันยาด้วยความโกรธและตบหน้ากันยาอย่างแรงจนล้มลง อรุณาตามไปกระชากแขนให้กันยาลุกขึ้น แล้วตบซ้ำอีกครั้ง พร้อมกับกล่าวว่า “เธอทำอะไรกับฉัน ฉันไม่ว่า แต่อย่ามายุ่งกับนุดา ..ไม่ต้องมาเรียกฉันว่าพี่ ไม่ต้องมาให้ฉันเห็นหน้าอีก ถ้ายังไม่เลิก ฉันจะแจ้งตำรวจ” (ตอนที่ 24)

ข้อความนี้ แสดงถึงการใช้ความรุนแรงทางร่างกาย ปะทะกันด้วยการตบตี ขณะเดียวกันก็ใช้วาจาทำร้ายกันอีกด้วยการที่กันยาลักพาตัวลูกสาวของอรุณาไปซ่อนนั้น กล่าวได้ว่ากันยาใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการต่อรองอำนาจซึ่งเป็นการแสดงความรุนแรงต่อเด็ก และเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้อรุณาปกป้องลูกในฐานะของผู้เป็นแม่ด้วยอำนาจอันชอบธรรม

อำนาจอันชอบธรรมมีฐานมาจากการยอมรับร่วมกันของกลุ่มหรือสังคม ที่จะเป็นผู้กำหนดร่วมกันว่า ใครคือผู้ที่สมควรจะมีอำนาจและกลุ่มหรือสังคมจะยอมเป็นผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ เช่น หน่วยรักษาความปลอดภัยในสนามบินมีอำนาจที่ชอบธรรมในการสั่งให้ผู้โดยสารถอดรองเท้า อาจารย์มีอำนาจในการไม่อนุญาตให้นักศึกษาที่มาสายเข้าชั้นเรียน เป็นต้น ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้ว อำนาจที่ชอบธรรมนั้นยึดโยงอยู่กับหลักการเรื่องความเป็นธรรม ความยุติธรรม และความถูกต้อง (สมคิด พุทธศรี, 2557 ออนไลน์) ดังนั้นการที่อรุณากระทำรุนแรงต่อกันยาจึงดูเหมือนว่าจะเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่เธอจำเป็นต้องหยุดการกระทำที่รุนแรงของกันยานั้นด้วยการช่วงชิงอำนาจที่เหนือกว่าด้วยความรุนแรงเช่นกัน อีกทั้งยังเป็นการแสดงความรุนแรงที่เหนือกว่าต่อหน้าธาดาและวศินที่ยอมรับว่าอรุณามีบทบาทของความเป็นแม่ที่จะปกป้องลูกของตน

นอกจากการช่วงชิงอำนาจระหว่างกันยากับอรุณาที่กล่าวข้างต้นแล้วในตอน 14 กันยาทะเลาะตบตีกับมุนิน ผู้เป็นหัวหน้าของกันยา และเป็นคู่แข่งคนสำคัญของธาดาที่จะช่วงชิงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ทั้งสองตบตีกันที่หน้าบริษัทเพราะมุนินถูกกันยาแกล้งทำหลักฐานเท็จต่อมากันยาปะทะกับพลอยใส นักศึกษาฝึกงานในตอน 21 พลอยใสก้าวเข้ามาใกล้ธาดาด้วยการมาฝึกงานที่แผนกของธาดา กันยาต้องแสดงอำนาจให้พลอยใสเห็นว่า ตนเป็น “เจ้าของ” ธาดา กันยาแสดงอาการ “หวง” ธาดาอย่างเต็มที่ การปะทะกันกับพลอยใส ทำให้เห็นความพยายามของกันยาที่จะมีอำนาจเหนือพลอยใส และประกาศเขตหวงห้าม แต่กลับกลายเป็นว่าความพยายามนั้นทำทลายให้พลอยใสอยากแกล้งกันยามากยิ่งขึ้น

พลอยใสเป็นเด็กรุ่นใหม่ที่เป็นผลผลิตจากสังคมบริโภคนิยม กล่าวคือ ไม่ได้ต้องการความรักหรือสิ่งใดจากใครอย่างจริงจังจนไม่กลัวความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นเมื่อต้องปะทะพลังกับกันยาทั้งทางร่างกายและวาจา ดังที่พลอยใสตอบโต้เมื่อกันยาประกาศว่าเป็นผู้ครอบครองธาดา ก่อน พลอยใสว่า “มาก่อนก็ไปก่อนสิ” พลอยใสมีลักษณะของเด็กที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง กล้า ท้า ชนกับทุกคนที่เข้ามาหาเรื่องก่อน พลอยใสไม่ได้เรียกร้องความรักเหมือนกันยา เธอเพียงแต่ไม่ยอมตกอยู่ใต้อำนาจของกันยา ไม่เกรงกลัวการแสดงอำนาจเหนือกว่าในลักษณะข่มขู่เธอเลือกที่จะใช้วิธียั่วล้อและหลอกล่อให้อีกฝ่ายหนึ่งโกรธแค้น และรู้สึกขบขันที่ป่วนหัวและทำลายภาพลักษณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ พลอยใสเป็นตัวละครที่มีบทบาทเสริมให้กันยาแสดงความเป็นคนผิดปกติทางจิตออกมาให้ประจักษ์ชัดเจน

การใช้ความรุนแรงเพื่อเรียกร้องความรัก

กันยาเป็นหญิงสาวที่มีความสามารถมากโดยเฉพาะภาษาต่างประเทศรูปร่างหน้าตาที่สวยงามและความสามารถ แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากคนรอบข้างเพราะการแสดงออกทางอารมณ์ที่แปรปรวนของเธอ เธอเคยมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับวศินมาก่อนขณะที่ศึกษาในต่างประเทศ แต่ด้วยอารมณ์ที่ผิดปกติของเธอ ทำให้ทั้งสองเลิกกันไปอย่างที่กันยาไม่รู้ตัวว่าตนทำอะไรผิด เมื่อกันยาพบกับธาดา ผู้ชายที่มีอายุมากกว่า คู่อ่อน หน้าที่การงานดี มีอนาคตไกลและมีรถหุรมีบ้านหลังใหญ่สมบูรณ์แบบที่กันยาต้องการ แต่เธอต้องการมากกว่านั้น นั่นคือความรักแท้จากเขา เมื่อธาดาถูกให้ออกจากงาน และต้องหางานใหม่ กันยาไม่คิดที่จะทิ้งเขา และพยายามจะตามหาธาดา เพื่อจะได้กลับมาอยู่ด้วยกันอีก จะเห็นว่าภาวะของกันยามีปัญหาทางจิตในเรื่องการขาดความรักและโหยหาตลอดเวลา

ภูมิหลังของกันยา ทำให้เห็นการถูกอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย เธอเล่าให้อรุณาฟังว่า พ่อมีครอบครัวใหม่โดยไม่สนใจเธอเลยและไม่กล่าวถึงแม่ ซึ่งอาจจะหมายถึงว่าแม่เสียชีวิตแล้ว เรื่องเล่านี้ทำให้อรุณาสงสารในชะตากรรมของกันยาและเห็นใจที่จะคอยช่วยเหลือเท่าที่เธอจะทำได้ แต่ผู้ชมจะรับรู้ได้ว่ากันยาพยายามจะติดต่อกับพ่อหลายครั้ง แต่เป็นเพราะกันยาเองที่มีปัญหา ไม่รับฟังพ่อ และพยายามสร้างเงื่อนไขบางอย่างตามที่ตนต้องการ การที่พ่อเลือกจะตัดสายสนทนากับกันยาทันทีที่เธอแผดเสียงใส่พ่อ ย่อมแสดงให้เห็นอาการกบฏกิริยาของกันยาที่ไม่อาจควบคุมอารมณ์ที่ฉุนเฉียวได้ และไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของความรุนแรงนี้

ในตอนที่ 13 มีบทสนทนาที่แสดงให้เห็นความรุนแรงและใช้ถ้อยคำหยาบคายระหว่างกันยา อรุณาและธารีกันยาสร้างสถานการณ์แกล้งเปิดโปรแกรมไลน์คุยกับธาดาในเรื่องหมิ่นเหม่ทางเพศให้อรุณาเห็น

กันยา ไหนพี่ณาว่าจะคุยกันไง มีอะไรก็พูดมาสิ อยากจะรู้อะไรก็ถามมา กันยาจะตอบให้หรือทำอะไรที่ทำไม่เป็น บอกก็ได้นะ เดียวกันยาจะสอน

อรุณา ฉันไม่ได้แบ่งฝักกับเธออยู่นะกันยา

.....

กันยา นี่กันยาเห็นว่าพี่ณาเป็นพี่นะ ถึงได้ยอมใช้ด้วย แต่ถ้าพี่ณาจะไม่เอาแล้วก็ได้ ก็ดีเหมือนกัน พี่ธาดาจะได้เป็นของกันยาคนเดียว

ธาริ เฮ้ย นี่มันทั้งบ้า ทั้งหน้าด้านเลยนะเนี่ย

กันยา พี่น้องเขาจะคุยกัน อย่าเสื่อ-

ธาริ ก็ไอ้ผู้ชายที่แกล้งเอามันพี่ฉัน ฉันจะเสื่อ- แล้วนี่ก็เพื่อนฉัน ฉันจะเสื่อ-

ณา น้องแกนี่มันป่วยจริงๆ คนดีๆ ที่ไหนตรรกะเขาฟังแบบนี้

กันยา ว่ายังไงนะ

ธาริ (เอานิ้วชี้หน้ากันยา) เธอมันป่วย ป่วยอย่างที่เขารู้ว่าจริงๆ

กันยา (โกรธมาก ตะโกนถาม) ใคร ใคร ใคร (พร้อมกับเดินเข้าหาธาริ เอามือบีบคอ

ธาริผลักออก)

ธารี อีบ้าคุณวคินในคุณวคิน เขาบอกว่าเธอป่วย ควบคุมอะไรไม่ได้ ไม่มีสติ ไม่มีสำนึก อะไรทั้งนั้น ไม่ต้องให้ฉันพูดแล้วเนอะว่าเขาว่าอะไรอีกบ้าง เขาเป็นว่าเขาขยาดเธอสุดๆแล้วกัน ไปหาหมอซะ ถ้ายังเป็นแบบนี้อีก ชีวิตพังแน่ไปเมา ไปเหอะ (ตอนที่ 13)

บทสนทนาข้างต้น กันยาถูกโต้กลับด้วยความรุนแรงเช่นเดียวกับที่เธอก็ใช้เป็นพลังในการป้องกันตนเอง เมื่อกันยาถูกโต้กลับ เธอแสดงปฏิกิริยาที่ทนต่อสิ่งเร้าที่ขัดใจไม่ได้ จะกรี๊ดร้อง น้ำตาไหล กวาดสิ่งของตกลงจากโต๊ะ กำมือ ลักษณะอาการคล้ายคนป่วยทางจิตชนิดหนึ่งที่เรียกว่า ฮิสทีเรีย (Hysteria) ซึ่งเป็นความผิดปกติทางบุคลิกภาพและการควบคุมอารมณ์ มีอารมณ์ทางเพศสูง มีความต้องการการเป็นจุดสนใจตลอดเวลา มีอารมณ์แปรปรวนตลอดเวลาที่สำคัญคือมักจะทำร้ายตัวเอง และฆ่าตัวตายเมื่อไม่ได้ตามที่ตนต้องการ (<https://www.pobpad.com/ฮิสทีเรีย>)

ผู้หญิงอย่างกันยาก็น่ากลัวที่จะใช้ชีวิตร่วมกันอย่างปกติสุข ดังที่วคินบอกเลิกกับเธอหลังจากที่ถูกทำร้ายร่างกายจนต้องเย็บถึงสี่สิบเข็มกันยาเป็นผลผลิตจากครอบครัวที่ขาดความรัก ขาดการดูแลเอาใจใส่จากคนรอบข้าง เธอเป็นภาพแทนของเด็กบ้านแตก มีปัญหา ปล่อยให้เธอเติบโตแบบโดดเดี่ยวและพยายามแสวงหาสิ่งที่ต้องการด้วยวิธีผิด เธอเห็นครอบครัวของอรุณมีความสุขพร้อมหน้าพ่อแม่ลูกในบ้านหลังใหญ่ที่พร้อมด้วยเครื่องเรือนสวยงาม ความพยายามจะเข้ามาแทนที่อรุณเธอจึงอยากได้ธาดามาเป็นสามีโดยไม่สนใจว่าอรุณจะรู้สึกอย่างไร เพราะ “สามี” ในความหมายของกันยา อาจจะไม่ใช่สมบัติส่วนตัวของคนใดคนหนึ่งก็ได้ แพทย์หญิงศศิธร ผู้เป็นมารดาของวคิน และเป็นจิตแพทย์ได้วิเคราะห์กับกันยาว่า “ที่จริงแล้วกันยาก็อยากเป็นเหมือนอรุณ ที่มีแต่คนรัก แต่ทำตัวให้คนอื่นรักไม่เป็น ได้แต่แย่งชิงความรักของคนอื่นเท่านั้นเอง”

อาจกล่าวได้ว่า กันยา เป็นตัวละครแบบฉบับของ “นางร้าย” ที่มีอาการทางจิต ชอบแย่งชิงของรักของหวงของผู้อื่น ครั้นเขาไม่สนใจจะเล่นเกมแย่งชิงด้วย ตัวละครนี้ก็หมดสนุก และหาทางที่จะยั่วหลอกให้เกิดภาวะการแก่งแย่งยิ่งขึ้นไปอีก ทั้งนี้เป็นเพราะต้องการเรียกร้องความสนใจและต้องการให้คนมาสนใจตัวเองตลอดเวลา กันยาก็เป็นตัวอย่างของการแสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่นิยมใช้ความรุนแรงเพื่อข่มขู่ฝ่ายตรงข้ามให้อยู่ใต้อำนาจของตนไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชายก็ตาม

ไม่เพียงแต่กันยาเท่านั้นที่แสดงออกถึงความรุนแรงเพื่อเรียกร้องความรัก ในตอนที่อรุณเลือกที่จะทำงานนอกบ้านเต็มตัว หลังจากตัดสินใจแยกทางกับธาดาแล้ว เด็กหญิงนุคาก็แสดง ความรุนแรงเพื่อเรียกร้องความรักเช่นกัน ดังที่นุคิแย่งกล่องดินสอของเพื่อนแล้วไปทำลายทิ้ง เพราะเพื่อนอวดว่ากล่องนั้นคุณพ่อซื้อให้ หรือนุคามีพฤติกรรมต่อต้านอรุณเพื่อเรียกร้องความสนใจ ด้วยการดื้อไม่เชื่อฟังและไม่น่ารัก พฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ ก็เป็นสาเหตุสะท้อนให้ผู้ใหญ่เห็นว่าหากไม่รีบแก้ไข นุคิอาจจะเติบโตมาเป็นดังกันยาเช่นกัน

การใช้สัญลักษณ์(signs) ในละคร

ละครเรื่องนี้ มีการใช้สัญลักษณ์(signs) ซึ่งหมายถึงอาการ เครื่องบ่งชี้หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งของ คำพูด กริยา การกระทำ เครื่องหมายขีดเขียน หรืออื่นๆ ที่เป็นตัวแทน หรือแสดง ความหมายอย่างหนึ่งอย่างใด สัญลักษณ์อาจสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา เช่น การส่งสัญญาณ (signal) เพื่อสื่อความหมายตามที่เข้าใจกันทั่วไป หรือตามที่ได้ตกลงกันไว้ หรืออาจเป็นสัญลักษณ์ (symbol) ที่สื่อความหมายลึกซึ้งที่นักสังคมวิทยาสนใจเรื่องสัญลักษณ์ในแง่ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ระหว่างผู้คนในสังคม ทั้งในเรื่องรูปแบบและสาระของการสื่อสารนั้น(พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2557) ความหมายของสำนวนเกิดขึ้นจากการที่สำนวนนั้นสัมพันธ์กับสำนวนอื่น ๆ ในภาษาเดียวกัน ทั้งในแง่ที่เป็นคำในกลุ่มเดียวกัน เช่น รัก ชอบ หลง ชื่นชม เอ็นดูระบบภาษา จึงมิได้ถ่ายทอดความจริงในโลก แม้ว่าจะพูดถึงโลกภายนอก แต่ภาษาจะอิงอยู่กับสำนวนที่สัมพันธ์กันเองเป็นระบบปิด (Close System) และระบบปิดนี้เองที่เรียกว่า โครงสร้าง (Structure) ซึ่งเป็นโครงสร้างที่แตกต่างจากโครงสร้างทั่วไป (นพพร ประชากุล, 2552, 78) ในเรื่อง เมีย 2018 ผู้สร้างได้แฝงสำนวนที่มีความหมายเฉพาะในเรื่องดังนี้

1. รongเท้า

ในตอนที่อรุณาเห็นกันยาเอารองเท้าคูใหม่ที่ธาดาซื้อให้ไปลองใส่เล่น อรุณาโกรธมากจนแทบจะไม่อยากให้นักยายอยู่ที่บ้านอีกต่อไป แต่แล้วกันยากลับได้ใส่รองเท้าคู่นี้ไปสมัครงานเพราะธาดาอนุญาตรองเท้าเป็นสำนวนที่แสดงถึงการถูกลิดรอนอำนาจของอรุณา และรองเท้ายังเป็นสมบัติเฉพาะตัวซึ่งพอเหมาะพอดีกับเจ้าของเท่านั้น แม้จะไม่เหมาะกับบุคลิกแต่ก็เหมาะกับขนาดของเท้า เมื่อกันยาสวมรองเท้าของอรุณาไปสมัครงาน แม้จะสวยสมกับบุคลิกของเธอ แต่ก็ถูกรองเท้ากัดด้วยความไม่พอดี เมื่อเจ็บเท้ามากขึ้นกันยากก็ต้องถอดออก

การใช้รองเท้าเป็นสำนวนของการจัดการอำนาจในครอบครัวจึงเป็นกลวิธีที่แยบคายและลึกซึ้ง แสดงถึงครอบครัวนี้เริ่มจะมีปัญหา และขยายขอบเขตไปสู่การมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งอย่างผิดที่ผิดทาง การที่อรุณาขับไล่กันยาออกจากบ้านหลังจากเธอทราบความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับญาติผู้น้อง ก็เป็นการแสดงอำนาจในพื้นที่ของเธอ อรุณาไล่กันยาออกจากบ้านถึง 3 ครั้ง เธอจำเป็นต้องทำด้วยความรุนแรงซึ่งก็เป็นการรักษาอำนาจของเธอไว้ โดยที่ธาดาไม่สามารถก้าวล่วงเข้ามาต่อรองหรือเรียกร้องสิทธิ และแม้แต่ธาดาเองก็ต้องออกจากบ้านหลังนี้ไปด้วยเช่นกัน

2. เกี้ยวน้ำ

ละครเรื่องนี้ กล่าวถึงการทำเกี้ยวน้ำ ซึ่งเป็นอาหารสร้างชื่อให้แก่อรุณานั้น น่าจะเป็นสำนวนที่ติดมาจากเค้าโครงเรื่องเดิมในฉบับใต้หวัน ดังที่แม่ธิดาบายให้อรุณาฟังว่า “คุณยายบอกกับแม่ว่า เกี้ยวนี้ก็คือครอบครัว ทุกคนต้องรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปั่นให้เหนียว ท่อให้แน่น ไม่ว่าจะโดนน้ำมันน้ำร้อนสักแค่ไหน ก็จะไม่แตกออกจากกัน” (ตอนที่ 3)

วัฒนธรรมการรับประทานเกี้ยวน้ำเป็นอาหารเช้า ยังคงมีความสำคัญแทรกอยู่ในหลายตอน ทุกตอนจะคงเอกลักษณ์ให้รับประทานตามแบบที่เคยทำมาทุกครั้ง แต่เมื่ออรุณาปรับเป็นเกี้ยวแห้งเพื่อให้วสินรับประทานแทนอาหารเช้าอย่างง่าย ๆ การปรับประยุกต์ครั้งนี้ ก็แสดงถึงการยึดหยุ่นของการใช้ชีวิตในแบบที่อรุณาไม่เคยทำมาก่อนเมื่อครั้งที่อยู่กับธาดา อาหารประเภทเกี้ยวในเรื่องจึงมีความหมายที่เป็นทั้ง อาหาร “ต้นตำรับ” จากรุ่นยายสู่รุ่นแม่ และส่งต่อรุ่นหลาน ส่วนเกี้ยวแห้ง ก็เป็นการปรับประยุกต์ตามบริบททางสังคมปัจจุบัน เพื่อให้การใช้ชีวิตประจำวันมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

3. ลูกชุป

วันที่อรุณาสวมใส่ชุดสวย ขับรถหรูไปงานเลี้ยง อรุณากลับมาถามแม่ว่า เหตุใดคนในงานถึงได้สนใจอรุณาที่เสื้อผ้าและรถยนต์ที่ใช้ คนเราสนใจเพียงเปลือกเท่านั้นหรือ แม่ถามอรุณากลับว่า “ลูกชุป ถ้ามีแต่เปลือกจะอร่อยไหม และถ้ามีแต่ไส้อย่างเดียวยะอร่อยมั๊ย แล้วที่รสชาติเดียวกัน ทำไมจึงต้อง

ป็นเป็นรูปนั้นรูปนี้ ก็เหตุผลเดียวกัน คนเราต้องงามนอกห้องในจึงจะครบถ้วน ความดีต้องหล่อให้สวยๆ จึงจะมองเห็นได้ง่าย” (ตอนที่ 16) ลูกซูปจึงเป็นขนมที่นำมาเปรียบกับค่านิยมของการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ที่จะต้องดูแลเรือนร่าง หรือเปลือกนอก รวมทั้งการมีความรู้ความสามารถในการทำงานและการหาเงินได้ที่ละหลายๆ ไปพร้อมๆ กัน ความเป็นหญิงแกร่งและแกร่ง(strong)ในสังคมปัจจุบันจึงอยู่ท่ามกลางความคาดหวังสูงของผู้ชาย ที่นอกจากจะยังคงเป็นแม่บ้านที่ดีแล้ว ยังต้องเป็นหญิงทำงานแกร่ง สวยงาม ร่ารวย ไม่น้อยหน้าภรรยาของเพื่อนอีกด้วย

4. รถยนต์หรู

ละครเรื่องนี้เปรียบผู้หญิงสวยครบเซตกับรถยนต์หรู ดังที่สุชาติ เจ้าของบริษัท ผู้เป็นเจ้านายของธาตาเปิดประเด็นว่า “เดี๋ยวนี้ เรียบ หู ดูดีคงจะไม่พอแล้ว” จากนั้นเล่าว่าเมื่อวานแวะไปหาอรุณาเพื่อลองขับรถซูปเปอร์คาร์ในบริษัทที่อรุณาทำงานอยู่ ธาตากล่าวว่า “จะเปลี่ยนรถอีกแล้วหรือครับ” สุชาติตอบว่า “ใช่ ผมก็ซื้อเป็เหมือนคุณนั่นแหละ แต่ก็ไม่แน่นะ ถ้าเจอที่ถูกใจอาจใช้คันเดียวตลอดไปก็ได้” (ตอนที่ 18) ธาตาเริ่มแสดงอาการ “หวง” อรุณาอย่างเห็นได้ชัดจนเก็บอารมณ์ไม่อยู่

5. น้ำหอม

น้ำหอมก็เป็นของใช้ส่วนตัวตามแต่รสนิยมของแต่ละคน น้ำหอมมีกลิ่นเฉพาะตัว ที่แต่ละคนมีความชอบไม่เหมือนกัน ยิ่งถ้ามีบุคลิกต่างกัน ย่อมชอบกลิ่นน้ำหอมต่างกัน ละครเรื่องนี้ใช้น้ำหอมเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงขอบเขตความเป็นตัวตนของคนสองคนระหว่างกันยากับอรุณา ที่กันยาเลือกใช้ น้ำหอมสื่อถึงความเป็นเจ้าของธาตา ความเปรียบเรื่องกลิ่นในลักษณะนี้ ทำให้นึกไปถึงฟีโรโมนของสัตว์เพศผู้ ที่ผลิตขึ้นเพื่อดึงดูดสัตว์เพศเมียให้สนใจที่จะผสมพันธุ์ การใช้กลิ่นน้ำหอมจึงเป็นความเปรียบที่แยบคายลึกซึ้ง และเป็นตัวไขปริศนาความสัมพันธ์ของตัวละครเอกชายหญิงในเรื่อง

6. เมียกตึกVS เมียปรต

ถ้อยคำบริภาษระหว่างกันยากับอรุณาในตอน 16 ที่กันยาว่าอรุณาเป็นเมียกตึกไม่เคยปรากฏเป็นคำบริภาษของบริบทเมียน้อยเมียหลวงในโลกแห่งละครโทรทัศน์มาก่อน และกันยาผู้ซึ่งใช้ชีวิตต่างแดนที่นิวยอร์ก ก็ไม่น่าจะคิดถึงความเปรียบแบบจีนในลักษณะนี้ ความเปรียบนี้อาจจะมากับต้นฉบับเค้าโครงเรื่องเดิมในฉบับใต้หวัน การแทรกความเปรียบดังกล่าวทำให้เห็นการผสมผสานและการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรม ที่ไม่จำเพาะเจาะจงอยู่กับวัฒนธรรมประจำชาติใดชาติหนึ่งเท่านั้น การตอบโต้ดังกล่าวได้สร้างกระแสด้านการละครได้มาก ดังที่มีการสำรวจความนิยมละครเรื่องนี้ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงตอนจบ

7. ไฟ

ธารีเปรียบความสัมพันธ์ของธาตากับกันยา โดยกล่าวเตือนอรุณาว่า “ถ้ารู้ว่าจะมีไฟ ก็ควรจะรีบตัดเลยให้เร็วที่สุด” อรุณาตอบว่า “ฉันก็ยังไม่ชัวร์ แต่รู้ว่าเชื้อเพลิงพร้อม ลมก็แรง มีแค่สองอย่างนี้ ยังไงไฟก็ติด แต่จะให้หนึ่งเฝือกไฟ ก็ใช่เรื่อง ถ้าไฟยังไม่ลุก จะให้ดับอะไร แต่ไม่ต้องห่วง ถ้าไฟลุกมาจริงๆ คนอย่างฉัน ถ้าดับแล้ว ก็ดับเลย” (ตอนที่ 8) บทสนทนาที่ ธารีและอรุณาเปรียบความสัมพันธ์ระหว่างธาตากับกันยาเป็นเหมือนไฟ ซึ่งหมายถึงไฟราคะ ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งและเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าไฟให้ความหมายของความร้อน และเมื่ออรุณากล่าวถึงคำว่า ดับ นั่นคือมีความหมายว่าเธอได้เตรียมหัวใจที่จะหย่าไว้แล้ว

จะเห็นว่า ละครเรื่องนี้นำเสนอสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ความหมายลึกซึ้งมาแทรกไว้เป็นระยะๆ ทำให้ละครเรื่องนี้ มีความน่าสนใจที่นำไปสนทนาต่อในพื้นที่สื่อสารณะเช่น เฟสบุ๊กและแนบ “ดัชนีถ้อยคำ” (haghtag) เพื่อสร้างชุมชนสื่อออนไลน์อีกด้วย

บทสรุปของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในละคร

หากพิจารณาความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่กล่าวมาตั้งแต่ต้นแล้ว จะเห็นว่าในละครเรื่องนี้แสดงภาพผู้หญิงที่มีอำนาจเหนือผู้ชายในบทของกัญญาและพลอยใส รวมทั้งอรุณาในตอนท้ายเรื่อง หลังจากเธอได้ทำงานในบริษัทและได้รับค่าตอบแทนมากพอที่จะเลี้ยงดูลูกได้เป็นอย่างดี เนื้อหาโดยรวมจึงแฝงจุดมุ่งหมาย “ปราม” ผู้ชายว่า ผู้หญิงสมัยนี้ไม่เหมือนแต่ก่อน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ที่กล้าแสดงออก กล้าได้กล้าเสีย กล้าเอาตัวเข้าแลกเพื่อความสุขสบายพร้อมแบบที่ได้มาอย่างง่ายๆ ผู้ชายจึงควรคิดให้รอบคอบถี่ถ้วนหากจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และต้องคิดเผื่อด้วยว่าพร้อมที่จะเสี่ยงหรือไม่ หากเกินปัญหาจะแก้ไขอย่างไร การใช้ชีวิตอย่างปลอดภัยจากเรื่องจะทำได้อย่างไรที่จะไม่ให้เกิดความวุ่นวายดังที่ธาดาเกิดความผิดพลาดในชีวิตจนไม่อาจได้ครอบครัวเดิมกลับมาอีก

แม้ว่าละครเรื่องนี้ จะตั้งชื่อว่า “เมีย 2018 รักเลือกได้” เพื่อให้เข้าใจสภาพของความเป็นครอบครัวยุคปัจจุบันที่ผู้หญิงมีอำนาจมากขึ้นจากการทำงานนอกบ้าน และไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายดังแต่ก่อน แต่ตอนจบของเรื่อง ผู้หญิงก็ไม่อาจอยู่ได้โดยลำพังอย่างโดดเดี่ยว ดังที่อรุณากลับไปสู่ชีวิตครอบครัวอีกครั้งกับวศิน โลกของละครแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของอรุณากับวศินที่เป็นไปอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกันและใช้เวลาเยียวยาหัวใจ ไม่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบอรุณากับธาดา อีกประการหนึ่ง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอรุณากับวศิน มี “ตัวช่วย” คือแพทย์หญิงศศิมน ผู้เป็นมารดาของวศินมาช่วยให้คำปรึกษา ไขข้อข้องใจและแนะแนวทางให้ปรับตัวเข้าหากันได้ดีกว่าครอบครัวเดิม

ในโลกของความเป็นจริงนั้น “วศิน” อาจเป็นตัวละครที่ไม่มีอยู่จริงในสังคมไทย รักใหม่ของอรุณามีลักษณะเหมือน “ลูกซุบ” เช่นกันคือ “งามนอกผ่องใน” ซึ่งหมายถึงรูปลักษณ์ภายนอกของวศินที่เพียบพร้อมสมบูรณ์แบบและมีความรักจริงให้แก่เธอ อรุณาจึงยอมที่จะเลือกเส้นทางของการเป็นแม่บ้านอีกครั้งหนึ่งที่เธอพร้อมทั้งการทำงานในบ้านและนอกบ้านไปในเวลาเดียวกันได้ อรุณา “คนใหม่” ก็เป็นภาพแทนของการใช้ชีวิตอุดมคติ(ideal)ในความหมายที่ชายหญิงในสังคมปัจจุบันอยากมีอยากเป็นละครเรื่องนี้ จึงตอบสนอง “ความเป็นละคร” ได้อย่างเต็มที่คือการทำให้ผู้ชมมีความสุขและเพลิดเพลิน ได้แง่คิดและพินิจเรื่องราวในโลกของความเป็นจริงมากขึ้นแต่อาจไม่สามารถแก้ปัญหาความซับซ้อนในครอบครัวได้เมื่อเกิดเหตุความวุ่นวายจากการลงที่รักสนุกแบบธาดา

เอกสารอ้างอิง

- แข มังกรวงษ์.(2560). แนวทางการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทยที่ผลิตซ้ำโครงเรื่องเดิม.
วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล. เล่มที่ 1 ปีที่ 24 (มกราคม -มิถุนายน)
ชายไทย รักษาชาติ. (2547). การเปรียบเทียบความสัมพันธ์เชิงอำนาจหญิงชายในกฎหมายมั่งราย
ศาสตร์กับกฎหมายไทยในมุมมองแนวสตรีนิยม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
ต้นฉบับละคร เมีย 2018 มาจากซีรีส์ไต้หวัน TheFierceWife สงครามรัก สงครามชีวิต.
<https://lifestyle.campus-star.com/entertainment/124953.html>
“ต้องยอม “เมีย 2018” แรงจัดดันเรตติ้งเฉลี่ยช่องวันขึ้นต่อเนื่อง”(2561).
<https://www.tvdigitalwatch.com/25-rating-week23-29july2561>.
ถิรณัย อาป๋อง. “อำนาจ : ว่าด้วยมโนทัศน์ทางแนวคิดทฤษฎี”.
http://chornorpor.blogspot.com/2011/09/blog-post_22.html
ธเนศ เวศร์ภาดา. (2561). “ เมีย 2018 คนดีไม่จำเป็นต้อง “ยอม”เสมอไป”. (ออนไลน์)
<https://web.facebook.com/notes/ธเนศ-เวศร์ภาดา/เมีย-2018-คนดีไม่จำเป็นต้อง-ยอม-เสมอไป-ตอนที่-2-ธเนศ-เวศร์ภาดา/1988420691241382/>
นพพร ประชากุล. (2552). ยกอักษรย่อนความคิดเล่ม 2ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
กรุงเทพฯ :อ่าน
ละครโทรทัศน์เรื่อง “เมีย 2018 รักเลือกได้”. tv.line.me/เมีย_2018
ย้อนรอยความสำเร็จ The Fierce Wife ซีรีส์ไต้หวันสู่ละครไทย “เมีย 2018”.
https://gmlive.com/_The-Fierce-Wife-succesful-from-taiwan-to-thailand.
สมคิด พุทธรศรี. (2557). “อำนาจ ความชอบธรรมและความฉ้อฉล” (ออนไลน์)
<https://thaipublica.org/2014/06/absolute-power-corrupts-absolutely/>
สมสุข หินวิมาน. (2545). สื่อบันเทิง : อำนาจแห่งความไร้สาระ.กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ออลออบ้าท์
พริ้นท์.
สุจิตา สองสีดาและสุรวุฒิ ปัดไธสง. “การสร้างตัวตนที่สยบยอมของภรรยาในครัวเรือน” บทความ
ในรายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1
“สร้างเสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC ” 2592-2606.
สุรีย์ ทองสมาน. (2542). การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทละครโทรทัศน์กับนวนิยาย วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2555). คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์ จากวาทกรรมอัตบุคคลถึงจุด
เปลี่ยนของอัตตา. พิมพ์ครั้งที่ 2 เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
Nayika tae. อำนาจในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. <http://studyinternationalaffairs.blogspot.com/2013/04/power.html>